

Slovenska Gospodinja

Izhaja vsako 1. soboto v mesecu kot priloga »Naš. Listu« in velja posebej prejemana na leto 3 K.

Leto II. V Ljubljani, 7. mal. srpana 1906.

Št. 7.

Uredništvo »Slovenske Gospodinje« je v Ljubljani, Mestni trg Štev. 17

Dajte nam narodnih gospodinjskih šol!

Matej Ražun, župnik v Št. Jakobu v Rožu na Koroškem, je izdal z domoljubnim ognjem spisano brošurico »Bodoča narodna in gospodinjska šola v Št. Jakobu v Rožu«. V tej knjižici pisatelj kaj modro zagovarja potrebo narodnih gospodinjskih šol za obmejne Slovence sploh in za Korošce še posebej ter naglašja, da nam treba omikanih, izobraženih žensk, deklet in mater.

»V svojem boju za obstanek« — piše Matej Ražun, »za obstanek, katerega moramo več ali manj biti vsi obmejni Slovenci, postavili smo na bojišče do malega vse svoje moči: organizirali smo — ne, pri nas na Koroškem o organizaciji še ne smemo govoriti: — recimo rajši: poklicali smo na bojišče starčke, može in fante — žene in dekleta pa smo zavsem prezrili! In vendar: kako mogočen in močen regiment bi bile narodno-zavedne žene in dekleta. Večkrat sem slišal trditi, da tržaški Slovenci v primeri z nami dobro napredujejo; to se imajo v veliki meri zahvaliti narodno-probujenemu ženstvu. Tudi družba sv. Cirila in Metoda poroča vsako leto, da glavna njena opora so zavedne slovenske žene in dekleta.

A glavni vpliv ženskega spola na probujo naroda po mojem mnenju ni v agitaciji, ampak v vzgoji mladine — in matere so tiste, ki morajo nam koroškim Slovencem pomagati do narodne zmage! Na Kranjskem kaj vrlo delujejo in vzbujaajo narod ter vnemajo pred vsem mladino razna izobraževalna društva — in pri nas na Koroškem? Pač nam svetujejo z onstran Karavank: »snujte društva in vzdramili se bode te tudi vi«. Verjamemo in uverjeni smo, da je nasvet dober; a kaj nam pomaga, ko pa nam v to primanjkuje prav čisto vsega: manjka nam pripravnega, zmožnega materijala in manjka nam predvsem delavnih moči. Ne pretiravam, če trdim, da je veliko župnij na Koroškem, kjer tudi pri najboljši volji kratkomalo ni mogoče ustanoviti društva. Najbolj pa nas tare pomanjkanje delavnih moči. Istina je, da na Koroškem

skoraj vse narodno in izobraževalno delo sloni le na ramah duhovščine, izjeme so redke. Duhovščina pa velike in težavne naloge ne more zmagati.

In vendar, da se rešimo, moramo vzbuditi in si moramo pridobiti mladino! V šoli in s šolo si narodne mladine pri nas ne moremo vzgojiti, ker vse naše ljudske šole so ponemčevalke mladine; one v mladih srcih ne vzbujajo ljubezni do naroda, marveč jo namenoma morijo ter mesto nje sejejo mržnjo, zaničevanje in sovrašтво do vsega, kar je slovensko. — Zato si moramo narodno mladino vzgojiti v družini — po narodno zavednih materah!

Mar ni mati, vsaj dobra in prava mati, ali ni mati tista, ki vzgaja otroke bodisi na dobro, bodisi na slabo stran? Že po rodu, po krvi že preide marsikatera dobra ali slaba materina lastnost na otroke, — vzgoja materina pa večinoma vsaj vtisne otrokom materino podobo: njeno vedenje, njen govor, njeno mišljenje itd. Zato vidimo, da ima n. pr. pobožna mati navadno tudi pobožne otroke (izjeme so seveda tudi tukaj, pa so vendarle izjeme). In narodna mati?

Dà, dà! Dajte nam narodno zavednih mater, in naša mladina bo vse drugačna. Če bode otrok od svoje matere slišal, da je besedo, katero ga je ona naučila, treba spoštovati, ker je beseda materina in beseda naroda slovenskega; če bode otrok iz materinih ust slišal, da zemljo, rodno zemljo, na kateri je tekla njegova zibelka, mora ljubiti, — ali menite, da se otroka taki nauki ne bodo prijeli in da ne bode ljubil svojega doma in ne bode spoštoval svojega rodu? In ali menite, da si bo tak otrok kar tako meninč tebinč dal iz srca iztrgati svojo narodno zavest? Gotovo nam pri tako vzgojeni mladini utrakvistične šole ne bodo toliko škodovale, kakor sedaj.

Kakor narodno zavednih mater, tako potrebujemo tudi gospodarsko izurjenih gospodinj. Koliko je gospodarsko izvežbana gospodinja vredna, pač najbolj potrjuje znani rek, da mož drži samo en steber hiše, žena pa tri. Od daleč že se pozna hiša, v kateri gospodari umna gospodinja — in po neredu v hiši takoj spoznaš, da v hiši ali sploh ni gospodinje, ali pa, da je takšna, kakoršna bi ne imela biti.

Nihče ne pride učen na svet — tudi gospodinja si mora svojo izurjenost šele pridobiti. Pa kje? Pri nas na Koroškem se mlada gospodinja uči od matere; kvečjemu da gre za eno leto kam služiti — to je skoraj vsa in edina gospodinjska šola naših kmetič. Kam bi se naj šle šolat, ko niso imeli niti enega slovenskega zavoda za kmečka dekleta. Nekateri so dajali svoje hčerke v mesto — od tam pa niso dobili domov izurjenih gospodinj, kakor so želeli, ampak dobili so same gospodične, ki niso ne za kuhinjo in ne za hlev, vrhu tega pa še pravcate nemčurke.

Mi potrebujemo kolikor toliko popolne gospodinjske šole, če hočemo priti do izurjenih gospodinj in do narodnih zavednih mater.

Dobra gospodinja in narodno zavedna mati vselej tudi dobro vpliva na svojega moža! Marsikateri shod bi bil boljše obiskan, marsikatera narodna in verska agitacija bi se bolje obnesla in pri marsikaterih volitvah bi mi že zmagali, ko bi toliko žen, ki sedaj vsled svoje nezavednosti možu branijo nastopati tako kakor se možu spodobi, — delalo drugače!

Kje tukaj najti pomoči? Vzgojiti si bo treba zavednega ljudstva, ki ljubi svoj rod in spoštuje svoj materni jezik ter se ne da preslepiti z lažnjivimi frazami. Tako ljudstvo pa si moremo vzgojiti le v mnogoštevilnih društvih in narodnih šolah!

Da, rojaki! kjerkoli je le mogoče, snujmo mala društva, da z njimi vzbudimo in poučimo naše ljudstvo in dovedemo do spoštovanja samega sebe. Naš narod naj izve in naj začuti, da nima samo le dolžnosti z drugimi narodi, ampak tudi iste pravice; izve naj in naj pride do spoznanja, da naš slovenski jezik ni prav nič bornejši in prav nič manj časten, kakor so drugi jeziki, — nam pa, ki smo Slovenci, otroci slovenske matere in sinovi slovenske zemlje, nam pa da mora biti najčastitljivejši in najmilejši med vsemi, ker je naš materin jezik! Če ljudstvo dovedemo do tega spoznanja in prepričanja, potem, in le potem je ljudska šola naša — in zagotovljena nam tudi narodna zmaga!

Ker pa so glede društev pri nas na Koroškem skoraj nezmagljive težave, nam morajo priskočiti na pomoč narodne šole, ki naj nam vzgojé narodno zavedno in probujeno mladino, izurjenih in narodno zavednih mater in gospodinj. Moje prepričanje je, da ako imámo koroški Slovenci le še toliko narodne moči v sebi, da se povzpemo do narodne gospodinjske šole, tedaj nas še ne bodo zagreblji. Istotako sem pa tudi mnenja, da je za naš narodni prepoved odbila že enajsta ura: če sedaj ne napnemo vseh svojih moči in če nas v tem našem naporu izvenkoroški Slovenci ne podprejo z vso bratsko ljubeznijo in požrtvovalnostjo. — bo prepozno za vselej!

Tako bo torej tudi slovensko moštvo začelo počasi razumevati, da treba dvigniti predvsem ženstvo

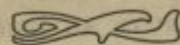
iz duševne letargije, ako hočemo imeti v vsakem oziru prosvetljen in zaveden narod. Ako se žene-matere ne navdušujejo za domače svetinje, za domač jezik, za domače običaje, se bodo vsekakor še manj navduševali za to njih hčere in sinovi. In nasprotno! Zavedna, svoj narod ljubeča mati bode vzbudila tudi v svojih otrocih ljubezen in spoštovanje do slovenskega naroda, do slovenskega jezika.

Slovenski možje, katerim Vam je v resnici še kaj za usodo slovenskega naroda, skrbite torej, da se vzgoji naše ženstvo v naprednem narodnem duhu, da bo ljubilo in cenilo vse svoje! Skrbite, da Vam postanejo Vaše žene in hčere razumne in zavedne, srčno in duševno naobražene sobojevnice, ki naj poznajo docela tužni naš položaj. Mi ne maramo narodno indiferentnih ter vse naše prezirajočih stvorov, ki takoj in tako radi podležejo tujim vplivom. Drugi narodi so že zdavnaj uvideli, da treba pritegniti k sebi ženstvo in tudi pri nas so nekatere stranke začele privabljati ženstvo v svoje vrste, toda samo nekatere in te bodo zmagale...

V žalostnih, mračnih časih živimo. Danes, v 20. stoletju ter v kulturni državi slovenski učitelj niti ne sme vzbujati v slovenski deci čustva za narodnost, ljubezen do rodne zemlje in do rodne jezika. Vse se smatra takoj za politiko in politiko zanašati v šolo je seveda strogo prepovedano. Poveljuje se pač črnožolti patriotizem, kar bi lahko imenovali tudi — nemštvo, a da so naši otroci Slovenci, tega bi se skoraj ne smeli zavedati.

Zato pa nikar ne držimo križem rok, genimo se dokler je še čas. Ustanavljajmo si sami narodne ljudske in gospodinjske šole, v katerih nam nihče ne bo mogel braniti gojiti slovensko in slovansko besedo, ter se navduševati zanje! Slovenski možje, ne prezirajte in ne zanemarjajte svojih ženâ in ne podcenjujte njih vpliva na razvoj vsega naroda. Vzemite, privabite jih v svoje vrste, ker le z nedeljenimi, združenimi močmi je še možno odbiti navale sovraga, ki nam preti od vseh strani!

P. S.

Sanje.

Ko v tiho noč, v noč pokojno
nam črede zvezd zableste,
v dnu srca se sanje budijo,
krasnejše kot zvezde gore.

In kakor zvezde bledijo,
ko solnce priplava črez plan,
vse sanje prelestne zbežijo,
ko bliža spoznanja se dan...

F. Studenko.

Začetek govorjenja pri otrocih.

Opazoval sem že večkrat otroke v oni nežni dobi, ko prvič začno izgovarjati: »mama«, »tata«, ko se takorekoč šele nekoliko zavedó svoje okolice in začno smehljaje se stegati ročice okoli sebe. To so prvi duševni pojavi pri otroku. Polagoma se začne otrok ozirati po svoji okolici, hoče doseči to in ono, veselo se smehlja, ako ga pestuje mati, a nakremži obraz, če ga prime kdo drugi na roke. Prvi mesec, tudi še drugi po rojstvu je otrok duševno top in se še ne zaveda ničesar. Če je lačen, kriči, a ne iz duševnih razlogov, ampak instinktivno, kot n. pr. cvili psiček, ako hoče hrane.

Tri mesece star otrok pa prihaja že malo k zavesti. Sedaj pozna že mater, razločuje tudi nekoliko domače ljudi od tujih. V tej dobi se razvije tudi posluš, ki je prvi pogoj govorjenja, zakaj dokler otrok ne sliši, tudi govoriti ne more; sedaj se razvijo organi v grlu, toda ne vsi naenkrat, in otrok izgovori prvo besedo, ali bolje recimo prvi glas. Kakor pravi dr. Ullman v »Familien-Zeitung«, izgovarja otrok najprej to, kar mu je najlažje; en glas, dva skupaj, več navadno ne. Kar se tiče posameznih črk, je zanimivo pogledati uspeh poizkusov, kakor ga navaja omenjeni list. Najlažja je črka *p*, takoj za to pa *m*. Od samoglasnikov otrok najprej izgovarja *a*. Nikakor se tedaj ni čuditi, zakaj imamo povsod za ime »oče« in »mati« »papá« in »mama.« Prvič je »pa«, kar otroci zelo radi izgovarjajo, zveza otroku najlažjih glasov in »pa-pa« je le ponavljanje iste skupine, kar tudi ne povzroča težkoč mlademu grlu. Za *p* in *m* pridejo drugi soglasniki n. pr. *b*, *n*, *d*, *f* in samoglasniki *u*, *o*, *e*, *i*. Najtežja glasova sta *k* in *r*, kar tolikokrat opazujemo pri otrocih in celo pri odraslih. Zato je pa treba tu posebne vaje, treba je otroku natanko izgovarjati in zahtevati vedno čist izgovor. Poznam družino, kjer je najstarejši otrok izgovarjal tako težko *r*, *k* pa sploh ni mogel izgovoriti. Žal starši mlajših otrok niso sami učili izgovarjati glasov in besed, ampak so pustili starejšega bratca kot nekakega učitelja mlajših. Seveda jih je naučil kakor je znal sam in tako sedaj niti eden čisto ne izgovarja teh glasov. Dokler je otrok doma ali pastir, to še gre; a ko gre iz hiše med svet, je to zelo mučno zanj. Ta ali oni se mu posmehuje, in mu tako zagreni marsikako uro mladosti. Kako sitno je to za onega, ki morda študira, sem sam imel priliko videti. Fant se je tako sramoval govoriti pred sošolci, da sploh ni dostikrat odprl ust, četudi je bil dobro pripravljen. — Tedaj, matere, skrbite za deco v tem oziru, ker to je lahko pozneje velike važnosti.

Videli smo, kako začenja dete izgovarjati glasove, kako jih polagoma sestavlja in tako pride do besed,

katere pa včasih zopet delajo velike težave. Posebno besede s težkimi glasovi so včasih tako nerodne otroškim ustom, da te glasove otrok odrine in si dene tja take, katere izgovarja lahko, n. pr. »Mama, k/uha, lacn!« Tu vidimo, kako otrok zamenja »r« z »l« in »č« s »c«; prvi so mu težki, grlo mu je zanj bolj okorno kot za druge in zato si pomaga. Sicer je to skoraj pri vseh otrocih jednako, a vendar dobimo tupatam kak razloček, gotovo vsled fizičnega razvoja dotičnega otroka ali tudi vsled družinskih in družabnih razmer, v katerih se nahaja.

Ravno omenjeno zamenjavanje glasov pri otroku daje takozvani »otroški jezik«, katerega pa nikakor ne moremo hvaliti, posebno če se takorekoč otroka vzgoji v tej mešanici. Pravilno je le čisto izgovarjanje. Če otrok ne more danes dotičnega glasu še izgovoriti, počakajmo še malo, a nikar ne jezika pačiti, ker je potem dostikrat težko otroke odvaditi tega. Če otrok sam kaj izgovori napak, to ne de nič, ker če bo slišal vedno le »kruh«, bo tudi on začel počasi izgovarjati tako; če pa mi že takoj od začetka posnemamo otroka in se pačimo, namesto da bi otrok posnemal nas, tedaj to slabo izgovarjanje rado ostane in se sploh ne da več odpraviti.

Starši in vzgojitelji, pazite tedaj na deco v prvih letih, učite jo pravilnega jezika, pravilnega izgovora. Naš jezik je dovolj blagoglasen in krepak, le govoriti ga je treba pravilno. Dečki in deklice naj bi že od mladosti sem govorili in slišali le čisto izreko in naj bi se tako privadili natančnemu in pravilnemu govorjenju, katero je gotovo za vsakega, posebno še za olikanega človeka brezpogojno potrebno.

Janko Bratina.

Prazen okvir.

Angleški spisala George Egerton.

(Konec.)

Odprla so se vrata in vstopil je njen mož. Vprašujoče jo je pogledal, skoraj obotavlja je dotaknil se njenih las, obstal z rokami v žepih pred njo ter grizel svoje brke.

»Ali si huda, ljubica?«

»Ne!« je odgovorila mirno. »Zakaj neki?«

Iznova je zaprla oči. Mož pa se je začel po preteku petih minut slačiti. Štoril je to počasi ter jo je ves čas začuden opazoval. Ko je bil gotov, se je postavil s hrbtom proti ognju. V svoji nočnici nikakor ni bil lep.

»Ali hočeš čitati njeno pismo?«

Zmajala je z glavo.

»Veš, zdi se mi, da bi bil storil boljše, če bi jej bil prej vrnil pisma. Vedela ni, da sem se oženil.«

»Da«, je odvrnila ona, »bolje bi bilo, ako bi bil to stvar že prej uredil, — toda, čemu govoriš o tem?«

Zrl je nekaj časa nanjo, potem je šel v postelj, opazujé jo neprestano. Nenavaden mir je vladal v sobi. Žepna ura v telovniku, ki ga je vrgel preko stola, je napolnjevala vso sobo z nervoznim tikanjem.

Spustil je časniki na tla. Ko je žena to slišala, je dvignila svoje trepalnice. Vstala je ter privila plin. Nato je zopet sedla venomer srepro zroča v plamen.

»Žal mi je, da sem te razžalil, ljubica! Ne zameri, da sem ti tako odgovoril! Saj vendar vidiš, da sem zaradi tega sam otožen. Pisala mi je, kakor veš, prav lepo pisemce ter mi je želela —«

»— vso srečo ter upa, da se v boljšem svetu zopet vidita.«

Vstal je in strmél z nemim spoštovanjem nanjo.

Kako more to vedeti? Nasmehnila se je. Poteze njenega obraza pa so izražale zadovoljnost, da je doseglo njeno domnevanje tolik efekt.

»Škoda le, — kaj ne — da morata oba tako dolgo čakati?«

Zdaj se mu zablistne nekaj v glavi in preprosto je odgovoril:

»Gotovo bi se ne bil vrnil k stvari, ko ne bi bil uverjen, da te vse skupaj niti malo ne zanima. Pri Bogu, še nikdar mi ni prišlo na misel, da bi utegnila biti ljubosumna!«

»Ljubosumna?« Planila je pokonci.

»Jaz — ljubosumna — nanjo?« Povdarjala je vsako besedo. »Nanjo pač ne morem biti ljubosumna; samo norci so ponižni. Dekle ni vredno, da mi zaveže čevelj.«

To mu je bilo preveč. Zdelo se mu je, da jej mora ugovarjati. »Saj je ne poznaš«, je dejal naivno, »prav čedno dekle je!«

»Čedno dekle! O tem niti malo ne dvomim. Postala bo tudi čedna soproga ter ostala pod kakoršnikoli pogoji vedno prav čedna stvarica. — Ljubosumna! — Ali misliš, da sem jokala, ker sem bila ljubosumna? Moj Bog, ne! Jokala sem, ker sem bila žalostna, misleča sama nase. — Ona bi se bila bolje ujemala s teboj, nego jaz«, je pridejala z rezkim zaničevanjem. — »Ljubosumna! — Ne, samo žalostna sem. Žalostna, ker bi bilo vsako čedno dekle, ki se oblači po modi ter se vnema za mr. Irvinga, — dekle, ki ume poslikavati molzne stolce ter vžigati v les slike, da bi bilo tako dekle prav tako dobro zate. — Jaz pa bi bila postala na strani drugega moža znamenita žena, sedaj pa se me spominjajo oni, ki so me kdaj poznali in razumevali, kakor uboge utopljenke.«

Njen glas je postal slaboten; plamen v njenih očeh in njeni govorici je ugasnil. Polglasno — kakor da govori sama sebi — je pristavila:

»Zdi se mi, da tega nisem prav vedela, preden nisem videla, kakšen vtisk je napravilo nate to pismo. Opazovala sem te, ko si ga čital, in dejstvo, da si me mogel staviti v isto vrsto ž njo, tako da bi te bila ona prav tako zadovoljila, kakor jaz, ako bi ne bil

slučajno pomotoma volil mene, to dejstvo me je uverilo, da bi bila sama s kom drugim srečnejša.«

Ves zbeگان je zrl nanjo, ki se je smehljala, opazivša izraz njegovih potez. Lahno se je dotaknila njegovih lic ter naslonila svojo glavo na njegovo roko.

»Je že dobro. Ne brigaj se zame! V meni je pač dvojna narava. Ne mogel bi me razumeti, ako bi se tudi trudil. Bolje, da niti ne poizkusiš.«

To izrekši, je smuknila iz svojih šolnov.

Stala je za trenotek v misli zatopljena, dočim jo on storil, kar mu je velela. Nato je vzela okvir, pokleknila je ter ga položila v žarečo žerjavico. Živo prasketanje, — mali plameni so se dvignili in ob njihovem svitu je legla spat.

* * *

Ko je v peči pogorelo, ko je on, nagnivši svojo kodrasto glavo na njene prsi, zaspal kakor otrok, tedaj je tudi njo objel spanec. Sanjala je, da sedi na goreči žogi, ki se vrti v svetovnem prostranstvu. Glava jej je vtisnjena v velikanski okvir, katerega gornji rob ji pritiska na teme, stranska dva pa jej objemata lici. In ta okvir postaja vedno večji ter ž njim tudi glava; končno se jej zdi, da sedi v osredju svoje lastne glave, a to osredje je velikanski — nič.

Prizor s ceste.

Spisala A. F.

Tisto jutro je prišla pomlad. Kar čez noč je bila prišla. Čisto tiho in iznenada. Zdajci je za ograjo zadehtelo po vijolicah. V grmovju pa se je oglasil kos, črni navihani cigan. Otresel je mokro, razmršeno glavo, hudomušno pogledal po svetu in zapel glasno veselo pesem.

Prav tisto jutro se je pri Mikiču oglasila smrt.

— Čas je, prijatelj! Pomisli, osemdeset let! Navezil si se. Kaj bi delal ljudem nadlego!

In Mikič je bil zadovoljen. Resnično, odnehalo je življenje. Ne služijo več ne roke ne noge.

Uprl se je z obema rokama ob zid in sedel na slamnato ležišče. Nato se je ozrl po hlevu ter zapazil, da je skozi umazano, zamreženo okence posijalo solnce.

— Glej, zunaj je morda že pomlad! — se je domislil. In zdajci se mu je zahotelo po solncu, po pomladi, po široki, beli cesti.

— Samo, da bi prišel na cesto! — si je zaželel. — Čemu bi umiral tu v hlevu ljudem na strah in nevoljo! Še po smrti bi imeli posla z menoj. Kadili bi z velikonočno oljko in štefanjsko soljo, kropili s trikraljsko vodo in še bi jih bilo strah. Plašno bi se ozrl

po kotih gospodar, ko bi prišel zajutra polagat živini, trikrat bi se pokrižala gospodinja, ko bi stopila na večer s keblico v hlev.

— Čuden ti je svet! — se je nasmehnil Mikič. — Dokler si živ in lahko zagrabiš za palico, si upa vsako dete pljuniti nate, a pred mričem, ki ne more geniti z mezincem, ima rešpekt najmočnejši pretepač. —

Počasi, previdno je položil stavec dve palici ob steni ter se iznova uprl ob zid. Težko leze navzgor. Tresejo se roke in noge. Nič več moči ni v njih.

— Niste več za rabo, vražje kosti! — se je razsrdil naposled. Pokril je siv, razcapan klobuk, ogrnil širok, starodaven vojaški plašč ter se napotil k vratom.

Zaskripale so hlevne duri in suha kravica v kotu se je ozrla za starcem plaho in začudeno.

— Glej, kako toplo sije solnce! — se je začudil Mikič. — Resnično, pomlad je tu, se je razveselil in se obrnil na cesto.

Ali noge so težke. Toliko da se premika z mesta. Deset korakov bi naredil človek, ali Mikiču je to že dolg pot, trudapoln.

Zgrudil se je na tla prav sredi ceste.

Truma veselih ljudi je prišla po cesti navzdol.

— Ej, Mikič, rano si se ga nabral! Kaj hodiš polegat na cesto sebi na sramoto, ljudem v nadlego!

Čvetero krepkih rok je vzdignilo starca in ga posadilo na kraj ob leseni ograji. — Na, bodi tu na solncu, da se ogreješ! — In odšli so.

Prišla je nova procesija. Sami delavci. Pesem na ustnih, veselo upanje v srcu. Posušil se je znoj na čelu, izginili so žulji z rok...

Tam doli leži polje sveže, nedotaknjeno, izpočito. In zemlja čaka...

Na delo!

— He, Mikič, z nami! Kaj bi počival! Ali ne čuješ? Zemlja zove!

— Naj zove, naj! — Komaj slišno mrmra stavec predse in se smehlja, zamišljen v davno preteklo čase.

Glej, prišla je mimo njega mladost, lepa, krepka, dvajsetletna. Mlad, vesel fant gre po cesti, klobuk po strani, popotno palico v roki. Na pragu se joka mati: Vrni se, sin, ti moj ljubi, edini! Skozi okno gleda oče; nič ne govore usta, ali oči prosijo: Vrni se! Fant pa gre po cesti in žvižga veselo pesem. Po zelenem polju ga vodi pot in on se poslavlja: Zbogom zemlja, ti trda, brezsrdna! Ne boš se napajala z mojim znojem, ne boš se veselila mojih žuljev!

In odšel je. Bogve kod je romal po svetu! Bilo je žalosti in veselja na potu. Ali naposled so opešale noge in stožilo se mu je po rodni grudi.

Sprejeli so ga tuji neprijazni obrazi. — Zdaj se vračaš, ko si zapravl mladost in zdravje po svetu! — In odpravljali so ga od hiše do hiše. Nič ni bilo njegovega kot široka bela cesta. — Pozdravljena, prijateljica! — se je nasmehnil Mikič — Ti edina zvesta! —

Zazvonilo je in ljudje se vračajo s polja,

— Poldne je, Mikič, kaj ne greš jest? — ga kličejo.

Ali stavec se ne gane. Naslonil se je na ograjo, roke so omahnile ob straneh.

— Umrl bo! — se je oglasil nekdo. Nato je pristopila majhna debela ženska in že je povzdignila glas: — Došli so bedaki po zijala! Ali nihče se ne spomni, kaj je treba. Po gospoda, po gospoda, ljudje božji, ali ne vidite, da se bliža koncu?

— Teci po gospoda! — je nagnala fanta, ki je stal poleg nje.

— Saj bo umrl, preden pride fant v župnišče, — je ugovarjal nekdo in se nagnil nad siromakom.

Vedno večja gruča se zbira na cesti. Prišli so otroci iz šole. — Mikič umira! — gre glas med njimi in vsakdo bi ga rad videl. Energično se rinejo med množico in sujejo brezobzirno na desno in levo.

Pristopila je tudi učiteljica in se ustavila.

— Kaj se godi? — je vprašala v zapovedujočem altu.

— Nič posebnega. Mikič umira...

— Stopi k sosedu po toplega mleka, morda pride k sebi! — je predlagala.

— Kaj bo prihajal k sebi! — jo je zavrnil nekdo — saj vidite, po njem je.

— Nekaj bi mu bilo vendar treba, — je vztrajala učiteljica.

— Lesene hišice! — se je zasmel dolg, hudomušen fant.

Tedaj je prišel po cesti lvič, vaški oderuh: — Bog mu daj duši lahko! — je vzdihnil in pobožno obrnil proti nebu sive prekanjene oči. Nato je pozval sina: — Glej, tako umirajo postopači in zapravljalci! Na cesti in brez zakramentov. Zapomni si, Marko!

— Goljufi in oderuhi pa na vrečah denarja in sto vragov se podi za njih dušo, — je pristavil dolgi, hudomušni fant.

Oderuh je odšel po cesti, kot da ni čul fantovih besed.

Počasnih, samozavestnih korakov se je približal župan.

— Na kateri številki je bil nazadnje? — je vprašal.

— Na šestnajsti!

— Jutri bi bil pri nas... Samo, da ni umrl pod mojo streho! — se je razveselil na tihem. — Ne bilo bi ga miru ponoči. Taki malopridneži, ki umrjejo brez zakramentov, hodijo vsi strašit po smrti.

V tem so prinesli krsto. Surovo, nepobarvano. Vzdignili so mrtveca in ga dejali vanjo. Neoprezno in brez čustva kakor se vrže vreča na voz.

Prinesli so Mikiča v mrtvašnico in množica se je razšla.

Cesta stoji prazna. Samo palici sta še ostali ob ograji. Ležita še tako, kakor sta mu bili odpadli iz rok:

Nihče se ju ni upal dotakniti. Ostaneta pač tako dolgo tam, dokler ne pride mimo potepuh, si izbere eno izmed njiju ter jo zopet ponese seboj po široki beli cesti . . .

Moja sreča.

Res sreča je meni cvetela,
Dok tebe še nisem poznal,
Ko pa sem tebe zagledal,
Priplul mi nemir je val.

Vsak zorni pogled tvoj, predraga,
Če tudi tak angeljsko mil,
Če tudi tak rad sem ga zrl,
Mi vendar je srečo kalil.

Pa sreča je meni zacvela
Pomlajena stokrat — še več,
Ko prvič si dražestna deva
Podala pogled mi — ljubeč.

Le pusti ljubezen mi piti,
Predraga, iz tvojih oči,
Ne pusti kaliti mi sreče
V življenja odmerjenih dni.

Manica.

Iz ženskega sveta.

Ženstvo na Ogrskem. V Temešvaru je imela nedavno madjarska ženska zveza svojo glavno skupščino, na kateri je bilo zastopanih 46 ženskih društev. Na tem shodu je bil sprejet eden glavnih predlogov, delati na to, da bi bile šole za dečke in deklice skupne.

Ženska profesorica. Iz Brna poročaja: Gdč. dr. Ana Turmarkin, privatna docentinja za novejšo filozofijo, je dobila od vladnega svetnika kantona Brna naslov »profesorica«. To je prva ženska profesorica na nemški univerzi, in ta je — Rusinja.

Ustanovni občni zbor društva »Mladike« se je vršil 15. junija v ljubljanski mestni dvorani ob jako lepi udeležbi ljubljanskega ženstva. Občnemu zboru je predsedovala gospa županja Milica Hribarjeva, ki je pozdravila navzoče Slovenke ter jih je povabila, naj bi se pobrigale, da se čim preje ustanovi dom, kjer bi se naša dekleta vsestransko izobraževala. Načelnik kuratorija višje dekliške šole g. ravnatelj A. Senekovič je obrazložil potrebo ženskega modernega internata v Ljubljani, ki bo gotovo jako dobrodošel izven Ljubljane bivajočim Slovencem, zato je pričakovati, da bodo podpirali ustanovitev tega internata zlasti zunanji rojaki, očetje, ki bodo lahko pošiljali svoje hčere v zavod. Višja dekliška šola dobi v kratkem lastno krasno hišo in hkratu se tudi izpremeni v ženski licej. Nadejati

se je, da se obenem z licejem ustanovi tudi internat, za katerega vlada med ženstvom veliko zanimanje. Prostor za zidanje dekliškega doma je že rezerviran poleg bodočega liceja. Društveni tajnik, g. E. Lah je poročal o dosedanjem društvenem delovanju ter je poudarjal, da je treba sedanjo mestno višjo dekliško šolo razširiti in izpopolniti, kar je namen novega društva »Mladike«. Društvo ima dosedaj 186 članov oziroma članic ter 1058 K premoženja. Kakor je soditi po poročilih, bo načelnica dekliškega internata gospica Marija Wessnerjeva, sedanja nadzorovalna dama višje dekliške šole.

Raznoferosti.

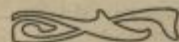
Zanimiva karakteristika ženske. Profesor Chamberlain na univerzi v Worcester-u je primerjal nedavno moški in ženski spol ter je ženski spol takole karakteriziral: Kot igralka je ženska bolj nadarjena kakor moški ter izraža ta svoj dar mnogo odkritejše kot moški. Tudi je ženska v vsakem oziru gibčnejša ter se lažje prilagodi razmeram. V denarnih poslih ima mnogo več dalekovidnosti. Kot diplomatka je bolj nadarjena kot moški, in če bi se jej odprla pot na to polje, bi si ženska priborila prvenstvo. Zato je tudi v politiki ženska ženijalnejša od moškega in ima povprečno intenzivnejšo spretnost, da oživetvori svoje ideje. Sluh ima ženska finejši. Moč ustvarjanja je pri ženski življajša in krepkejša. Njena intuicija je finejše razvita. V potrpežljivosti in strpljivosti daleko nadkriljuje moške. Njen nagon, žrtvovati se v korist drugih, njena nesebičnost in dobrotta srca prekašajo v veliki meri moškega. Telesne in duševne boleti ženska lažje prenaša kot moški. Čustvo simpatije je pri njej bolj razvito. V taktiki je plemenitejša in finejša. Ženska ima mnogo okusa in živahnejši občutek lepote. Tudi kot govornice ženske nadkriljujejo moške, manj v obliki, tembolj pa v retoriki.

Doma.

Perilo. Ko namakaš perilo, prideni dotični vodi skodelico bencina. Tudi milnici, v kateri kuhaš perilo, primešaj pol skodelice bencina. Če storiš to, ti ni treba perila tako zelo mencati in ne uporabljati tako velike množine mila kot sicer. Olajšaš si torej delo, perilo pa bo kljub temu lepo belo in mehko.

Kositarno ali cinasto posodo lahko osnažiš, da se sveti kakor srebro. To stori takole: Umij najprej posodo v lugu in jo očedi s pepelom od drv. Potem zdrobi prav dobro v pečici posušene soli, deni to sol na volneno krpo in odrgni z njo posodo.

Slovenkam!

Zopet Vas prosimo, da nam pomagata razširjati edini slov. ženski list »Slov. Gospodinja«. Razni dopisi naših naročnic nam spričujejo, da ugaja »Slov. Gosp.« našim bralkam in to opravičuje našo prošnjo.

Priporočajte »Slovensko Gospodinja« svojim prijateljicam in znankam.

Naročnine ni treba plačati v gotovini, ampak le one listke z znamko »zvezda s polmesecem«, ki so pod pokrovcem vsake škatljice »zvezdne cikorije« je treba poslati nam in vsaka pošiljateljica teh listkov dobiva »Slov. Gospodinja« zastoj.

Prosimo Vas pa, da zelo pazite na našo varstveno znamko: »zvezda s polmesecem«. Le-to je znak pristnega slovenskega izdelka. Zahtevajte odločno le »Zvezdno cikorijo« kot izdelek res slovenskega podjetja.

Opozarjamo Vas še, da se naši narodni nasprotniki kaj radi poslužujejo slovenskega jezika in naših narodnih znakov, kadar se gre za njih korist. Znajo namreč, da postajajo naše gospodinjke dan za dnevom bolj zavedne in naklonjene slovenskim izdelkom in zategadelj se poslužujejo naših narodnih znakov, da bi premotili kupovalke po zunanji obliki in da bi Slovenke ne zavračale tujih izdelkov s tako odločnostjo.

Slovenke! Domačin Vam ponuja ravnotako dobro blago, če ne še bolje kot tujec in zato nimate vzroka, da bi rabile tuje blago. Držite se našega gesla, rabite slovenske izdelke, podpirajte slovenskega obrtnika in podjetnika.

Kadar bomo sami sebe podpirali, kadar ne bomo poznali zavisti in sovraštva tam, kjer se gre za napredek in blagostanje domačega obrtništva in podjetništva, le takrat bomo delali za našo gospodarsko samostojnost.

Tedaj cenj. bralke, poslušajte nasvete svoje prijateljice: Slovenske gospodinjke, vpoštevajte njen klic: »Svoji k svojim«, podpirajte domačo obrt in podjetništvo.

Delajte na to, da bomo složni v delu za povzdigo naše domače industrije, zametujte pa vse tuje.

Sovražite in zaničujte pa posebno ono tuje, kar se Vam ponuja v slovenski obliki, samo da bi Vas premotilo in bi ne vedele, ali je narodno ali tuje blago.

Podpirajte pa tudi nas z mnogoštevilnimi naročili, podpirajte nas s priporočanjem in razširjanjem »Slov. Gospodinja«, povdarjajte vselej in povsod, da je »Slov. Gospodinja« prav dobra in da je njena naročnina tako neznatna, da si lahko naroči vsaka Slovenka ta ženski list.

Kolikor bolj nas boste podpirale, toliko bolj se bomo trudili, da bo »Slov. Gospodinja« vedno bolj zanimiva in podučljiva.

Mi Vas prosimo malenkosti in upamo, da nam bo vsaka bralka storila to uslugo ter priporočala in razširjala »Slov. Gospodinja« in »Zvezdno cikorijo.«

Dični Slovenki Fanici Ungar

Sprejeli smo poslane listke kot naročnino za »Slovensko Gospodinja«.

Zahvalimo se Vam za Vašo naklonjenost in veseli nas, da ste se razveselila s tako vneto razširjanja »Slov. Gospodinja« in »Zvezdne cikorije«.

Hvaležni smo Vam za to, Sicer pa priporočajte res edino slovensko, to je Zvezdno cikorijo, katero bi morala rabiti danes vsaka zavedna gospodinja namesto tujih izdelkov.

Želimo Vam mnogo sreče in pa da bi imeli mnogo posnemalk.

Sprejmite slovenski pozdrav!

I. jugosl. tovarna kavinih surogatov v Ljubljani.

MAGGIJEVA ZABELA za juhe in jedila

je staroznano sredstvo za zboljšanje slabih juh in drugih jedil. Rabi se le po kapljah in je zategadelj v porabi poceni.

Vir zdravja so

brezalkoholne pijače

mej temi s pomočjo

Maršnerjevih šumečih limonadnih bonbonov

okus malin, citron, jagod, črešenj, dišečih jagod prirejene

šumeče limonade

nedosežne.

Edino pristne s to varstveno znamko.

Vsakoletna poraba nad 40 milijonov.

Edini izdelovalec

Prva češka akcijska družba
orientalnih sladkornih in čokoladnih izdelkov

Kraljevi Vinogradi, prej A. Maršner. <<<

Ustanovljeno 1804.

IGNAC FOCK**tovarna mila
in maščobnih izdelkov v Kranju**

priporoča kemično čista mila vseh vrst.

Štedilno „Orlovo“ milo tekmuje prav
uspešno z vsakim tujim proizvodom.

Znamka enoglavi orel in ime Fock.

Moški in ženski čevlji
od gl. 2'90 naprej. — Prave ruske
galoše, gamaše, mazilo za čevlje itd.**Josipina Herrisch**
zastopnica Mödlinške tovarne za čevlje
v Ljubljani, Špitalške ulice šte. 9.**Tellova čokolada**posebno fina vrsta, ki se
je nekuhana. Cena ko-
madu od 10 vin. naprej.**Dianina čokolada**fino zmleta in krepkega
kakavovega okusa. Cena
komadu od 40 v. naprej.**Smelanasta čokolada**z dodatkom najfinejše
smetane, prav nežnega in
prijetnega okusa. Cena
komadu 30 vin.**Hartwig & Vogel, Bodenbach.**Dobiva se v Ljubljani
skoro v vseh dotičnih
trgovinah.**Ivan Jax in sin**

Ljubljana, Dunajska cesta št. 17.

Ceniki zastonj in franko.

Jakob Bajželjv Stražišču pri Kranju
priporoča svojo veliko
zalogo najfinejše

črne in bele

žime za žimnice

(madrace)

Ceniki in vzorci na zahtevanje.

Zakonito zajamčeno: Kaznjivo je vsako ponarejanje in vsak ponatis.
Neznanje zakonov ni nobeno opravičevanje.**Sodnik:** Zatoženec, vi ste ves svoj
denar skoro do zadnjega potro-
šili za ničvredna in brezsuspešna
sredstva, četudi ste morali vedeti,
da je **samo Thierry-jev bal-
zam in centifolijsko mazilo**
edino najzanesljivejše in naj-
uspešnejše zdravilo v vseh slu-
čajih in da je to tudi s tisoči
zahvalnih pisem dokazano.**Zatoženec:** Žal, da sem se dal
večkrat pogovoriti in sem po-
segel po prvih bližnjih ponude-
nih mi sredstvih in ponarejenih
balzami, ki je bilo vse ni-
čvredno in brezsuspešno, kar pa
danes zelo obžalujem.**Sodnik:** Neznanje se po zakonu ne da opravičevati. Zakaj si niste
naročili brošuro s tisoči potrdil od lekarnarja Thierry-ja v Pregradi,
ko se vendar vsakemu pošlje na željo zastonj in poštne prosto?**Zatoženec:** Žal, da mi tudi to ni bilo znano.**Sodnik:** Pod pogojem, da to napako popravite, ste za sedaj oproščeni
prestopka dolžnosti skrbeti za svoje in za zdravje svojcev. Tudi
morate odslej opustiti vsako naročevanje in uporabljanje vseh
drugih ničvrednih in brezsuspešnih nadomestkov in ponarejenih
sredstev in se držati vedno le Thierry-jevega balzama in centi-
folijskega mazila, ki sta edino zanesljivi in presenetljivo učinku-
joči sredstvi. Po pravici se moramo vsi natančno ravnati po za-
konih zdravja in vsako preziranje le-teh, bodisi vsled neznanja
ali zanemarjenja se gotovo ostro kaznuje, naj si že bo z boleznijo
ali pa z oslabiljenjem organizma in telesne konstitucije.Thierry-jev balzam kakor centifolijsko mazilo sta v zanesljivo
pomoč trpečemu človeštvu in v lajšanje bolečin in raznih bolezni
ter vam ni treba še nadalje trpeti, ako imate ti vrhu tega še tako
po ceni sredstvi vedno doma in pri sebi in ji tudi vporabljate.Thierry-jev balzam je brezprimerno sredstvo zoper kašelj,
katar, bolne prsi, jetiko, vnetje v vratu, hripavost, bron-
chitis, pljučne bolezni, sprevržek jeter, želodčni krč, koliko,
neredno prebavo, posebno zoper influenco itd. in gotovo po-
maga z uspehom.Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali pa ena sama velika po-
sebna steklenica s patentovanim zamaškom 5 K poštne prosto.Thierry-jevo centifolijsko mazilo je
„non plus ultra“ pri vseh še tako starih ranah,
vnetjih, bolnih in otrdelih prsih, perečem ognju,
turih in oteklinah, uljesih, poškodbah, izrastkih,
meburjih, pri senastih otrocih itd.Omeči in izvleče iz telesa vsako stvar,
kakor svinec, steklo, iver, pesek itd. brez bo-
lečin; zabrani, ako se pravočasno uporabi, skoro
vedno zastrupljenje krvi, in ni treba hudih
operacij.

Cena 2 lončkov K 3-60 poštne prosto.

Brošuro s tisoči originalnih pisem prejme
vsak na željo zastonj in poštne prosto.Pošilja le proti predplači ali po povzetju
lekarna A. Thierry v Pregradi pri Rogoški Slatini.Dobiva se skoro v vseh večjih lekarnah in me-
dicinskih drogerijah.Allein echter Balsam
aus der Schutzengel- Apotheke
des
A. Thierry in Pregrade
bei Rohitsch-Saurbrunn.

Na drobno in debelo.

Najnižje cene.

Ljubljana, Stari trg 4

Priporoča

solnčnike

Ceniki zastonj in franko.

Filijalka:

Prešernove ulice 4

in dežnike

Ceniki zastonj in franko.